

Napadi na parnike vzne- mirjajo francosko vlado

Novitev razbojništva na Sredozemskem morju ograža francoske prometne zveze. Ministrski predsednik Chautemps pravi, da bo Francija ščitila svoje interese z oboroženo silo. Fašistični list napoveduje polom pogajanj glede odpoklica zunanjih čet iz Španije. Španski topničarji obstreljujejo uporniške pozicije

Paris, 25. okt. — Dva nova "piratstva" na Sredozemskem morju sta alarmirala francosko vlado. Prav tako tudi italijanska okupacija Malorke in dve španski otok na morju, ki sta prej prišla pod kontrolno španskih upornikov. Vse to ograža pomorski promet in komunikacije med Francijo in njenimi kolonijami.

Polje napada iz zraka na francoski tovorni parnik Oued el Bah je bil ustavljen parnik, ki je bil na poti iz Orana, Alžirja. Ujeto je bilo "neke neke države" v zalivu Lions, ki je bil od francoskega obrežja. Parnik je pozneje nadaljeval svojo pot.

Italijanski napad na parnik Melah amirajo za najresen incident od podpisa miru. Italijanski vojni letalci so napadli parnik, ki je bil na poti iz Švice, ki določa pomorsko pot na Sredozemskem morju. Napad je izsilil Francijo in Italijo in podprla ga je tudi Italija.

Dal parnik Procida ni bil napaden, je incident razburil francoske navalistične in diplomatske kroge. Ti amirajo ugotovitve parnika za provokacijo. Italijanska vlada je izjavila, da francoskega parnika Casanova po dveh italijanskih urah, se še ni podela in najbližji incident je ustvaril resno situacijo.

Francija je obdolžila italijanske agente, da hujajo Arabce in upor proti avtoritetam v francoskem Maroku. Fašistična propaganda je v razmahu v vseh italijanskih pokrajinah.

Paris, 25. okt. — Francoski premier Camille Chautemps je izjavil, v kateri je orisal politiko vlade glede fronte, izrazil tudi svarilo, da bo Francija ščitila svoje interese tudi z oboroženo silo, če bo treba. Premier je govoril, pa kongresu stranke radikalcev v Chateaufortu. Iz njegovih izjav je razvidno, da bo Francija svojo mejo izvozu orožja v Španijo in tako podprla vladno vlado, če se bodo pogajanja glede potegnitve zunanjih čet iz Španije izjalovila.

Paris, 25. okt. — Fašistični tiak napoveduje polom pogajanj glede odpoklica zunanjih čet iz Španije, če ne bo mednarodni medsevalni odbor sprejel ugotovitev izjave rimske vlade, da je Italija italijanskih "prostovoljcev" v Španiji 40.000. Mussolini je list Il Popolo d'Italia izjavil, da je izjava zaeno svari- teli, katerega se ne sme ignorirati. Ta list pobija trditve, da Italija poslala armado 100.000 mož na pomoč generalu Franco, vrhovnemu poveljniku španskih upornikov.

Remdaye, Francija, 25. okt. — Tovorni vlaki, natrpani s fašističnimi četami, drvi v pro- stor Saragozo. Te čete bodo napadale v veliki fašistični vojski, katere cilj je odrezanje španskega obstreljuje železniške proge med mestoma Teruel in Saragozo, da ustavi prevoz fašističnih čet. Velike fašistične vojske so v teku v ozadju španske fronte, 300 milj juž- no od francoske meje.

Domače vesti

Dvojna poroka v družini Somerset, Colo. — Tu sta bili dve poroki v eni slovenski družini. Viktor Koklič ml. se je oženil z Dorothy Hutchens, njegova sestra Sophy Koklič se je pa omožila z Georgem Hicksom. Obilo sreče obema paroma!

"Teta" prinesla novo članico N. Bradock, Pa. — Družina Rudolf Celigo je dobila zdravo in krepko hčerko, kar pomeni, da je mladinski oddelek SNPJ dobil novo članico. Vsi pri tej družini so člani SNPJ. Čestitke!

Nov grob v Kansasu Yale, Kans. — V bolnišnici Mt. Carmel v Pittsburgu je 23. oktobra umrl Joe Grošelj, star 57 let. Bil je član društva 9 SNPJ in društva 14 SSPZ, pri katerem je bil dolgo let tajnik. Pokopan je bil civilno v Frontenacu 26. t. m.

Obiski Chicago. — Gl. urad SNPJ in uredništvo Prosvete sta te dni obiskali Helena Podergasa in njena hči Catherine iz Milwaukee, Wis.

Nov indijanski rod odkrit v Guatemali

New York, 25. okt. — Ekspedicija univerze Columbijske poroča, da je odkrila v hribovih centralnoameriške republike Guatemale doslej še neznan rod Indijancev, ki ne poslužujejo majaj- skega koledarja in imajo čudno vero, ki je zmes poganstva in krščanstva. Majajski koledar, ki so ga razvili predniki današnjih Indijancev v Mehiki, je imel leto z osemnajstimi meseci in vsak mesec je imel 20 dni.

Hitlerjev reporter ustreljen v duoboju

Berlin, 25. okt. — Roland Strunk, eden izmed voditeljev nacistične tajne policije in glavni reporter Hitlerjevega lista Beobachterja, je bil ustreljen pred enim tednom v duoboju v Mecklenburgu. Vzrok duboja in kdo je Strunk ubijalec, ni objavljeno. Povedano je le toliko, da je bila "žalitev osebne časti tako velika" v tem slučaju, da je so- dišče dovolilo dvoboj prizadeti- ma.

Sovjetsko čiščenje: še 14 ustreljenih

Moskva, 25. okt. — Poročila omenjajo nadaljnjih 14 eksekucij zaradi trockizma in sabotaže, in sicer šest v Kubiševu, pet v Uralih in tri v Uzbekistanu.

Windsor bladno sprejet v Parizu

Javnost ignorirala njegove povratek iz Nemčije

Paris, 25. okt. — Vojvoda Windsor, bivši angleški kralj, se je zameril francoski javnosti zaradi svojega koketiranja z nemškimi naciji. Nihče se ni zanimal zanj in njegovo ženo ob povratku v Pariz iz Nemčije. Ljudje, ki so bili na kolodvoru, ko sta Edvard in njegova žena izstopila iz vlaka, so ju ignorirali.

Slično nezanimanje je bilo očitno, ko je dvojica dospela v hotel Meurice. Vzrok je v govoricah, ki se širijo v javnosti, da je Edvard postal orodje fašistov in da jim služi pri širjenju fašistične propagande.

Francoski časopisi je tudi ignoriralo Windsora. Svojih čitateljev ni niti informiralo o njegovi vrniti v Pariz. Domneva je, da je Edvard kot vodja gibanja "socialnega pomirjenja" postal agent fašistične internacionale in to je vzrok, da mu je francosko ljudstvo obrnilo hrbet.

Mussolini-Hitlerjev dogovor v Berlinu

Vsak si zgradi svoj imperij

Paris, 25. okt. — Ko je Mussolini obiskal Nemčijo pred kratkim, sta se s Hitlerjem dogovorila, da bosta drug drugemu pomagala zgraditi imperij. Tako poročajo francoski listi.

Na podlagi teh poročil bo Hitler pomagal Mussoliniju do popolne kontrole nad Sredozemskim morjem od Gibraltarja do Sueza, Mussolini bo pa Hitlerju prepuštil ves svoj vpliv na Balkanu kolikor ga ima tamkaj. Dalje sta se dogovorila, da mora biti Frankova zmaga v Španiji zagotovljena za vsako ceno in Španija pride pod Mussolinijevu kontrolo, toda Nemčija bo imela prednost na špansko železno ru- do in druga naravna bogastva. Hitler ni obljubil Mussoliniju nadaljnjih vojaških čet za Španijo — ker se nemški generalni štab odločno upira temu — dal pa mu je ključ do Kruppovih tovarn za topove, kjer si lahko na kredit pomaga s tajnimi novimi topovi; ti topovi so baje tako učinkoviti, da lahko iz Ceute v Afriki porušijo Gibraltar. Hitler je namignil Mussoliniju, da nima nič proti temu, če njegove nove topove spravi v Španijo.

Hitler je tudi zaupal Mussoliniju, da je njegovo oboroževanje Nemčije v glavnem naperje- no proti Angliji, dasi je mogoče, da vojna nacijske Nemčije z Rusijo prej izbruhne kot z Anglijo. Nadalje mu zaupal, da bo Poljska kmalu pod kontrolo naci- je; to je potrebno zaradi vojne s sovjeti. Poljski fašisti pola- goma prepuste Gdansk in koridor Nemčiji, ta pa bo pomagala Poljakom, da dobe nov koridor do morja preko Litvinske.

London, 25. okt. — Iz zanesljivih virov se je doznalo, da Mussolini indirektno laže privat- no posojilo 250 milijonov dolar- jev v Londonu, angleška vlada je pa to preprečila.

JAPONSKI NAROD POSVARJEN PRED VELIKO KRIZO

Možnost sovjetske intervencije v prilog Kitajski

VOJNA SE BO ZAVLEKLA

Tokio, 25. okt. — Japonski pre- ti najresnejša kriza v njeni zgodovini in je v večji nevarnosti nego l. 1903, ko se je zaplet- la v vojno z Rusijo. To svarilo so večer izrekli japonski vodi- telji. Vzroki, ki jih navajajo, so:

Nenapovedana vojna na Ki- tajskem, o kateri so bili Japonci uverjeni, da bo končana v pri- hodnjem novembru, bo trajala še več mesecev.

Možnost mednarodne inter- vencije v japonsko-kitajskem konfliktu, ki je ni nihče prič- koval ob izbruhu sovražnosti, se obeta.

Nevarnost, da bo sovjetska Rusija posegla v konflikt na strani Kitajske, stalno narašča. Japonsko prebivalstvo je še vedno uverjeno, da bodo sovraž- nosti končane v tem letu, toda voditelji ne napovedujejo te možnosti. Oni menijo, da se bo vojna zavlekla.

Tokio je na videz v praznič- nem razpoloženju. Zastave vi- hrajo v paradah, ki so na dnevnem redu, toda dejstva, da je situacija resna, ni mogoče pri- kriti. Včeraj, ko so se vršile šogometne igre, ni bilo navdu- šenih vzklikov. V teku iger so bili opazovalci dvakrat posvani, naj se vrnejo domov, ker jih ča- kajo pozivi, naj vstopijo v ar- mado.

Napredek laboritov pri volitvah v Avstraliji

Melbourne, 25. okt. — Rezul- tat splošnih volitev v Avstraliji, ki so bile zadnji petek, še ni do- kraja znan, toda delavska stran- ka je dobila oziroma obdržala kontrolo v več provincah in po- množila svoje mandate v feda- ralnem parlamentu.

no proti Angliji, dasi je mogo- če, da vojna nacijske Nemčije z Rusijo prej izbruhne kot z Anglijo. Nadalje mu zaupal, da bo Poljska kmalu pod kontrolo naci- je; to je potrebno zaradi vojne s sovjeti. Poljski fašisti pola- goma prepuste Gdansk in koridor Nemčiji, ta pa bo pomagala Poljakom, da dobe nov koridor do morja preko Litvinske.

London, 25. okt. — Iz zanesljivih virov se je doznalo, da Mussolini indirektno laže privat- no posojilo 250 milijonov dolar- jev v Londonu, angleška vlada je pa to preprečila.

Japonski admiral obžaluje napad Ofenziva japonskih čet v provinci Šantung

Sanghaj, 25. okt. — Podadmi- ral Rokuzo Sugiyama, vrhovni poveljnik japonskega bojnega brodovja v Sanghaju, se je o- glasil v uradu angleškega admi- rala C. J. Little in izjavil, da obžaluje napad iz zraka na gru- po tujecev v mednarodni nase- lbin v Sanghaju. V napadu je bil ubit angleški vojak W. Mc- Gowan, življenja Američanov in drugih tujecev pa so bila v nevarnosti, ko je japonsko le- talo sipalo krogle iz strojnice na to grupo.

Napad je bil izvršen istočas- no, ko so japonske čete naoko- čile kitajsko obrambno črto pri Tazangu. Vroče bitke v tem sektorju trajajo že štiri dni. Japonsko poročilo pravi, da so se morali Kitajci umakniti z več strategičnih pozicij, toda po- veljniki kitajskih čet zanikajo poročilo.

Japonski letalci so večer nap- padli z bombami mesto Han- kow v dolini ob reki Yangtze, ki so povzročile veliko škodo. Osem japonskih bombnih letal je tudi bombardiralo železniško progo med mestoma Kanton in Hongkong. Bombe so razdejale potniški vlak in ubile dva Ki- tajca ter ranile več drugih.

Peiping, 25. okt. — Japonake čete so bile vršene v novo ofen- zivo v provinci Šantung. Cilj te je strmoglavljenje režima ge- nerala Han Fu-čuja, guverner- ja te province. Japonci poroča- jo o novih uspehih v bitkah s Kitajci ob progi Tientain-Pu- kow železnice.

Japonska časopisna agencija Domei je nagnanila ustanovitev novega režima v provinci Sui- uan, katero je nedavno podjar- mila japonska armada. Agencu- ra dalje pravi, da so se represen- tante mongolskega in kitajskega prebivalstva sestali na skup- ni konferenci v Kweisuiju, glav- nemu mestu, in proglasili neod- vianost province od Kitajske.

Vojaški puč v re- publiki Ekvadorju

Quayaquil, Ekvador (Južna Amerika), 25. okt. — Frederico Paez, začasni predsednik repu- blike Ekvadorja, je nepriznava- no podal ostavko in hitro odšel neznan kam, njegovo mesto je pa zavezal vojni minister in ge- neral Alberto Enriquez. Voja- ške čete so zasedle vsa javna poslopja v glavnem mestu in ge- neral Enriquez je objavil dekret, v katerem razglasa, da je zdaj on prezident. Izprememba se je izvršila mirno.

Tristo ubitih v bojih na Haiti-San Domingu

Port-au-Prince, Haiti, 25. okt. — Več ko 300 oseb je bilo ubitih in toliko ranjenih v zadnjih de- setih dneh v krvavem konflik- tu na meji Haitija in Dominika- ne (San Domingo). Med ubitimi je največ haitijskih delavcev, ki se naseljujejo v sosednji repu- bliki Dominikani, toda Domini- kanci jih ne vnarajo in jih s silo pode nazaj čez mejo. Haitiška vlada je prepovedala sovražne demonstracije proti Dominikan- cem.

Rekorden polet dekleta iz Avstralije v London

London, 25. okt. — Miss Jean Batten, 26-letna letalka, je več- raj dosegla rekord za polet iz Avstralije v London, ko je do- spela sem v petih dneh, 18 urah in 15 minutah oziroma 14 ur prej kot je bil prejšnji rekord. Njen polet, ki se je vršil v pre- sledkih, je bil zelo težaven za- radi slabega vremena.

OFENZIVA PROTI ORGANIZIRA- NIM DELAVCEM

Mahinacije jeklarskih magnatov povzo- čile paniko

NOVA KRIZA SE OBETA

New York. — (FP) — Pada- nje vrednosti delnic na newyor- škem borzi je uvod v splošno ofenzivo proti organiziranim delavcem, ki so izvajali nekaj pridobitev pod Rooseveltovo administracijo. To je mnenje mnogih ekonomov, ki pazno za- sledujejo igro.

Vrednost delnic jeklarskih kompanij je dosegla najvišjo točko in potem je pričela pada- ti. Produkcija jekla je zaostala in zdaj je vprašanje, ali jo je mogoče oliviti. Če se to ne bo zgodilo, stoji Amerika pred no- vo depresijo.

Problem navijanja cen jeklu je v osadju panike na borzi. Jeklarski magnati pravijo, da so morali zvišati cene jeklu za- radi zvišanja mezd. Glavni od- jemalec jekla je sedaj avtna industrija, ta pa je zahteva zni- žanje cen jekla in ko je bila za- hteva odbita, je smanjila na- ročila na minimum. Kolikor so avtne kompanije dobile jekla v zadnjem času, je prišlo od ma- lih kompanij. Te so dobila na- ročila, ne pa družba, ki tvori jeklarski trust. Magnat Ford je še povedal, da ne bo plačeval visokih cen, ko je nameraval ek- spanzijski program, čigar glavni cilj je delna neodvisnost od jeklarskega trasta. Za finan- ciranje tega programa bo Ford potreboval \$45.000.000.

Druge industrije, ki so stale pred problemom manjše pro- dukcije, so znižale cene produk- tom. Te so predvsem indus- trije tekstilov, kovin in bakra. Funt bakra je stal zadnji po- mlad, v času inflacije cen, 17 centov, toda ko so naročila pad- la, je bila tudi cena znižana na 12 centov funt.

Trditve jeklarskih kompanij, da so morale zvišati cene zaradi višjih mezd, ni utemeljena. Stroški produkcije so se zvišali samo \$2.50 pri vsaki toni, toda cene jeklu so magnati zvišali na pet dolarjev pri vsaki toni. Ako bosta Girdler in Weir ime- la glavno besedo v jeklarski in- dustriji in začela vojno proti organiziranim delavcem, bo pri- šla katastrofa, ki bo udarila ves narod. Odgovornost za to bodo morali nositi delavski sovraž- niki, kakršna sta Girdler in Weir, glavna voditelja proti- delavske ofenzive.

Organizator CIO ustreljen v sporu

Chicago, 25. okt. — John White, član avtomobilske unije CIO, ki je bil pred kratkim na- stavljen za lokalnega organiza- torja, je večer umrl v bolniš- nici za rano, katero mu je pred nekaj dnevi — po njegovi izpo- vedi — prizadjal Charles Cain, član iste unije, ko je streljal nanj v gostilni. Cain, ki je bil prej organizator, je bil odstav- ljen in White je dobil njegovo službo. To je povzročilo spor. Cain se je nekeje skril in doslej ga še niso našli.

Nova panika na newyorški borzi

New York, 25. okt. — V so- boto je spet prišla panika na delniško borzo in pometa z vse- mi pridobitvami prejšnjega te- dna. Cene nekaterih vodilnih del- nic so padle dol, kjer so bile leta 1933.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT
GLASLO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE
POPOVNE JEDNOTE
Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Narodna in Zdravna društva (in Slovene) in Canada
\$5.00 na leto, \$5.00 na pol leta, \$1.50 na četrt leta; za Chicago
in Ohio \$7.50 na leto, \$3.75 na pol leta; za inostanstvo
\$9.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago)
and Canada \$5.00 per year, Chicago and Ohio \$7.50 per year,
foreign countries \$9.00 per year.

Člene oglaševati po določeni. — Reklame in dopisi in nevarnostih
glasilo, ne smejo biti. Reklame in dopisi, ki niso v slovenski
jezični, pisni ali ustni, se vrnejo pošiljatelju in v slovenski,
če je priložila poštne.

Advertising rates on agreement. — Manuscripts of communica-
tions and unsolicited articles will not be returned. Other
manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned
in order only when accompanied by self-addressed and stamped
envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s Nisom
PROSVETA
2657-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois
MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Padec špekulanta

Dnevni tisk je zadnje dni hladno sporočil — kakor poročajo o vseh podobnih dogodkih, katerih je dnevno na stotine in tisoče — da je bil v Burlingtonu, Iowa, aretiran 51-letni William C. Kurrie, kasir ali denarničar odtodne banke, kateri je poveril vsoto \$400,000. S tem je spravil banko na kant in morala je zapreti vrata. Mož je krivdo priznal in povedal je, da je denar zapravil s špekuliranjem na borzi.

Listi poročajo na dolgo in široko, kako je Kurrie veljal v svojem mestu za velikega poštenjaka, cerkvenega veljaka, sportnika, spretnega lovca, sploh za gentlemana v vsakem oziru in v dobrega družinskega očeta ter gospodarja — zdaj pa so vsi, ki so ga poznali, silno presenečeni nad njim in ne morejo verjeti, da je bilo kaj takega mogoče.

Ta primer smo izlučili iz dnevne mase silnih dogodkov, s katerimi je ameriški tisk poplavljen do vrha — in katere Prosveta običajno ignorira v stopih svojih vesti — da ga komentiramo. Prizadeta oseba je za nas postranskega pomena. To ni prvi in ne zadnji primer te vrste in vsako moraliziranje o tem ali onem posamezniku, ki propade, je smešno z naše strani.

Ce bi bil Kurrie svobododomilec, si ne bi moralist prav nič belili glave o vzroku njegovega propada in v prvem hipu bi zaključili: Pomankanje vere je krivo! Ker pa ni bil svobododomilec in ker je v javnosti nastopal kot dober kristjan, bodo brž zaključili: Zmešalo se mu je! — Moralisti niso nikdar v zadregi. Vsakemu dobremu kristjanu se zmeša, če stori kaj slabega, dočim je ateist dosledno pri najbolj pameti, ako zabrede v zločin!

Mi pa dosledno pravimo: Vera ali nevera nima popolnoma nič opraviti z dejanji posameznika. Veran ali neveren človek je lahko pošten ali nepošten — v glavnem je takšen, kakršnega izoblikujejo in spremljajo v njegovem življenju ekonomske razmere!

Kurrie je živel v razmerah, v katerih je imel opraviti s milijoni dolarjev tujega denarja, sam pa je prejemal komaj \$225 na mesec. Za skromnega delavca bi bila to dobra plača, ampak za kasirja banke, ki dnevno prejema in izplačuje tisočake in ki v javnosti nastopa kot veljaven gentleman, kateremu gre povsod prvi sedež, je bila to slaba plača. Tega se je najbrže tudi sam zavedal in vpraševal se je: Zakaj ne bi jaz imel svojemu dostojanstvu primernih dohodkov?

Videl je, kako žive in delajo drugi; videl je vse priložnosti, ki jih nudi raketiški ekonomski sistem za hitro obogatitve. Ameriški ekonomski sistem je nepošten, sleparski! Kdor se dosledno drži tega sistema do zadnje pike, mora biti, če tudi noče — nepošten, slepar!

Špekuliranje na borzi je legalna igra, torej legalna sleparija. Nekomu vzameš, kar ni tvoje — prigrabi! Ali to je najhitrejša pot do bogastva, čeprav je zelo riskirana pot. Kapitalistično pravilo se pa glasi: Imej iniciativo! Bodi odločen, drzen in pogumen! Le oni, ki imajo iniciativo in pogum, imajo gospodarski uspeh in lahko pride na vrh!

Kurrie je imel iniciativo in pogum. Drugače ne bi bil prišel do službe denarničarja v banki. Ker je imel bizniško iniciativo, je začel špekulirati z denarjem iz banke. Kako lepi so računi pri tej igri! Vzamem tisočak — v veliki banki se to nič ne pozna — in priigram na borzi dva tisočaka; enega položim nazaj, kjer sem ga vzel, drugi ostane v mojem žepu. Nihče ne bo vedel — jaz pa bom za tisočak bogatejši. Hoki doki!

Račun se pa unese. Namesto da na borzi priigram, izgubim ukradeni tisočak. Kaj pa zdaj? Ne pomaga nič — naprej moramo! Zdaj bom vzel dva tisočaka in ko priigram štiri, vrnem tri, meni pa ostane tisočak. Spet izguba. Hm, zdaj bo treba vzeti pet tisočakov, da čim prej dobim in vrnem ... Sreča! Igra se je obnesla! Ali bi takoj vrnil? Ni treba — banka lahko počaka, jaz pa potrebujem za avtomobile, za novo hišo, za to, za ono ... Časa je dovolj — priložnosti je dovolj za človeka, ki ima pogum in iniciativo.

Kurrie si je toliko časa "izposojeval" od banke, da je "posojilo" naraslo na štiriisto tisoč dolarjev — na borzi je prišel polom in zanj je prišel konec.

Dobra anov za dramo, a za danes naj zado-
stuje ta članek.

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke

Razno iz zapadne Penne

West Newton, Pa. — Delav-
ske razmere so tukaj bolj slabe.
Nekateri rovi obratujejo s polno
paro, nekateri pa niti polovično
ne. Naglašajo se, da je preveč ru-
darjev, kar pa ni resnica. Iz sta-
re domovine ljudje več ne prih-
ajajo in tudi rudarjev je mnogo
manj.

Stvar je drugačna. Resnica je,
da stroji mečejo rudarje na ce-
sto in v brezposelnost. Potrebna
je socializacija industrij, ker
kriza ne bo prej odpravljena. Le
kadar se to zgodi, smemo upa-
ti na boljše čase. Stroje so izu-
mili delavci, toda lastujejo jih
kapitalisti in z njimi delajo ve-
like profite, ne brigajo pa se za
brezposelnost.

Pred nami so volitve. Delavci
morajo gledati, da izvolijo v u-
rade ljudi, ki bodo delovali, da
pride čimprej do socializacije
vseh industrij, da se tako izbolj-
ša položaj. Citati moramo na-
predne delavske liste kot sta
Prosveta in Proletarec in se or-
ganizirati v napredne delavske
organizacije. Da je taka mizeri-
ja povsod, je krivda v delavski
nezavednosti. Morebiti kdo dvo-
mi v možnost spremembe dru-
žabnega reda, toda se moti.
Spremembe bodo prišle, ker jih
bodo zahtevale razmere. Ne bo-
do pa prišle same od sebe, mar-
več jih bo moralo izsiliti delav-
stvo.

Naj omenim nekoliko tudi o
našem pevskeem zboru Savici. U-
stanovljena je bila meseca ma-
ja 1909. Njen prvi pevovodja je
bil Janko Kreč, ki je zbor podu-
čeval do svoje smrti leta 1917.
Z njegovo smrtjo je zaspala tudi
Savica do leta 1934. Ko sem se
tukaj naselil leta 1910, sem tak-
oj pristopil k zboru in reči mo-
ram, da smo nekaj pesmi že do-
bro zapeli.

Navdušenje do petja nas je
zopet objelo leta 1934. Tisto le-
to je SNPJ praznovala svojo 30-
letnico. Westmorelandska fede-
racija je zaključila praznovati
ta jubilej z bogatim programom.
Za glavnega govornika je pokli-
cala gl. predsednika Vincenta
Cainkarija. Prišel sem v dotiko z
nekaterimi starimi pevci, s kateri
mi smo se dogovorili, da zbor
zopet zbudimo iz spanja. S
pevskimi vajami smo pričeli me-
seca januarja. Pet nas je bilo
starih članov Savice, osem pa je
bilo mladih. Za pevovodjo smo
izbrali Ivana Svetka, ki nas je
podučeval skoraj dve leti. Neke-
ga dne mi reče, da se on ne čuti
dovolj zmogljiva za to stroko.
Kaj mi je storiti? Takoj sem pi-
sal Johnu Banu, tajniku društva
SNPJ št. 118 v Pittsburghu in
ga vprašal, kdo podučuje pev-
sko društvo Prešeren. Takoj
sem dobil odgovor od pevovodi-
nje miss Josephine May, ki mi
je sporočila, da pride takoj pri-
hodnjo nedeljo na vajo in da se
pogovorimo glede zbora.

Zdaj nas podučuje že skoraj
dve leti. Ona je zelo dobra pev-
ovodinja. Apelliram na člane in
članice Slovenskega doma, kate-
ri imajo sinove in hčere, ki še
niso pri zboru, naj jih pridob-
de, da pridejo prihodnjo nedeljo
na vajo in pomagajo k pospešitvi
Savice in k zagotovitvi njenega
obstanka. Naša mladina bo lah-
ko gojila slovensko petje, ko bo-
mo mi stari pionirji že izginili s
površja.

Moram tudi omeniti, da tu-
kajšnje angleško poslujoče dru-
štvo SNPJ št. 739 goji tudi dra-

matiko v angleškem jeziku in je
že priredilo par iger. Na 30. ok-
tobra ob 7.30 zvečer bodo zo-
pet predstavili "The Bashfull
Mr. Dobbs" v šolskem poslopju
na Herminie št. 1. Vstopnina za
oba spola je 25 centov, za mladi-
no pod 16. letom pa 15 centov,
otroci v naročju staršev prosti.
Sodeloval bo tudi naš zbor Sa-
vica, ki bo zapel tele pesmi:
"Planinska," "Jadransko morje",
"Slovenski svet" in "Slovenec in
Hrvat" pod vodstvom učiteljice
May. Torej prihodnjo soboto
zvečer vsi na Herminie!

Omenim naj tudi, da je smrti-
na kosa pokosila starega nase-
ljenca Mihaela Vehovca. Umri-
je na svoj rojstni dan dne 29.
septembra v starosti 84 let. Ro-
dil se je leta 1853 v vasi Ribče
pri Moravčah. V tej naselbini
je živel 26 let. Zapustil je so-
progo Nežo, dva sinova, štiri
hčere, dve svakinji, štiri svake,
18 vnukov in 9 pravnukov. Bil
je član Slovenskega doma. Sa-
vica mu je zapela žalostinko do-
ma in na pokopališču. Pokopan
je bil na 2. oktobra. Lepa hvala
vsem za darovane vence, za avte
pri pogrebu in vsem, ki so ga
spremili na pokopališče. V ime-
nu zbora in Doma se je od po-
kornika poslovil podpisani.

Joseph Zorko.

Trok ubil staro

St. Louis, Mo. — Dne 14. okt.
je bila z avtom smrtno pone-
srečena Karolina Mikuluš, sta-
ra 74 let in doma iz St. Vida pri
Vipavi. Ko je mislila prekora-
čiti cesto, jo je zadel trok in par
ur pozneje je bila že mrtva. Po-
korna je bila v tej deželi nad 30
let, toda ni bila pri nobenem
društvu.

Pomislite, koliko skrbi in tež-
koč imajo v primeru nesreče pre-
ostali in koliko vam nudijo v ta-
kem slučaju bratje in sestre
podpornih društev. Tukaj v St.
Louis imamo še precej starih
in tudi mladih, ki ne spadajo k
nobenemu društvu. Ne zavedajo
se, koliko dobrih del vršijo pod-
porni društva, ali ko pride ne-
sreča ali smrt, je pa prvo vpra-
šanje: "Ali je bil pri kakem
društvu?" SNPJ in društvo
Planinski raj št. 107 vam nudi-
ta lepo priliko, da zavarujete
svoje za vsak slučaj potrebe.
Pristopite k društvu, dokler ste
zdravi, ker nihče ne ve, kaj ga
čaka.

Delavske razmere so tukaj
bolj slabe. Tovarne odpuščajo
delavce. Čevljarke tovarne, ka-
terih je v St. Louisu veliko, obra-
tujejo le po tri dni v tednu. Po-
letni smo vprašali za počitnice,
sedaj, ko je hladno, nam jih pa
dajejo proti naši želji.

Društvo Planinski raj je skle-
nilo, da priredi veselico pred Pu-
stom. Vabimo vse stare in mla-
de člane, da pridejo v velikem
številu na prihodnjo sejo tretjo
nedeljo v novembru, da se v pra-
vem času pripravimo, da bo pri-
redba uspešna.

Frank Zvanut, 107.

O razmerah in obisku

Akron, O. — V Akronu se je
zopet pričela pojavljati večja de-
presija. Tovarne odpuščajo de-
lavce, vzroka pa ne povedo. Tre-
ba bo zopet čakati, da te pokli-
čejo nazaj, kadar se jim bo zlu-
bilo ali kadar te bodo potrebo-
vali. Koliko časa bo to trajalo,
se ne ve, morda toliko časa, do-
kter v Washingtonu ne sprej-
mejo meznega zakona. Potem

te bodo mogoče zopet poklicali,
da boš delal za nižjo mezo.

Tukaj je še veliko tisoč dru-
žin na relifu, toda mesto nima
denarja, da bi jih podpiralo. No-
vih prisilcev sploh ne sprejme-
jo na relif. Kako se bodo pre-
življali, vladajočega razreda to
ne zanima. Zdaj nameravajo zv-
šati davke. Ako se bodo volili
pri novembrskih volitvah izrekli
za zvišanje, tedaj bo mogoče re-
vežem nekaj pomagalo, to je,
ako davka ne obrnejo v druge
namene, kar se rado zgodi. Tu-
kaj v Ohio imamo že tako zva-
ni nakupni davke, ne ve pa se,
kam gre ta denar.

Volilci, glasujte za delavske,
to je unijske kandidate pri pri-
hodnjih volitvah, ako hočete, da
bodo javni funkcionarji na vaši
strani.

Apelu clevelandске federaci-
je SNPJ sem se tudi jaz odzval
in nabral \$9.25 za pomoč špan-
skim lojalistom. Prispevke sem
poslal federacijskemu odboru in
upam, da bodo imena daroval-
cev priobčena. Vsem daroval-
cem se lepo zahvaljujem, poseb-
no pa tukajšnji federaciji SNPJ,
ki je prispevala pet dolarjev.

Na delavski dan sem bil na
obisku v Detroitu, kjer sem se
zopet sestel z mnogimi prijate-
li in znanci in bil povsod dele-
žen lepe postrežbe. O tem bi bil
že prej poročal, toda ni bilo ča-
sa. Bili smo pri bratu Mattu in
več drugih. Sestali smo se zopet
s Tonijem Lajovcem in Jako-
bom Ročkim. S slednjim se ni-
sva videla že 25 let. Rekel mi
je, da se še dobro spominja, ka-
ko sem bil zaamehovan, ko sem
agitiral za delavsko stvar, dan-
es se pa nekaj sličnega godi z
njim. Odgovoril sem mu, da nič
zato. Vsek je lahko ponosen na
svojo delavsko zavest in aktiv-
nost za dobro stvar.

Obiskal sem tudi Slovenski
narodni dom, ki je prijazen pro-
stor. Upam, da bodo skupaj de-
lovali in ga obdržali. Vsem se
najlepše zahvaljujem za prija-
zno gostoljubnost. Bil sem vesel
kakor še nikdar prej v življenju.
Le žal, da ni bilo več časa.

Od Josepha Skorabata, predse-
dnika društva št. 510 iz Newton
Fallsa, sem dobil pismo, v kate-
rem mi poroča, da mu je zgorel
hlev. Živino je rešil, toda zdaj
je nima kam djeti. Upam, da si
bo s pomočjo kmalu zopet zgra-
dil nov hlev.

Martin Klarič, 170.

Zahvala stavarjev

Massillon, O. — Tukajšnji slo-
venski stavarji — družina pod-
pisane, Louis Anzlovar, druž-
na Jima Butcherja, družina
Johna Šumarja — se prav lepo
zahvaljujemo rojakom v Bar-
bertonu, Kenmuru, Lorainu in
drugod, ki so nam priskočili na
pomoč s prostovoljnimi prispev-
ki. Zahvaljujemo se Johnu Yan-
kovichu, predsedniku društva
št. 48 SNPJ, društvu Ženske
zveze št. 6 in Louisu Arkotu od
društva Domovina, ki je prin-
sel semkaj nabrano vsoto \$25,
društvo št. 48 pa je darovalo pet
dolarjev in št. 6 dva dolarja. Za-
hvalimo se prav lepo vsi skupaj
za dar.

Joseph Miglič.

Lovske in druge novice

Cheeswick, Pa. — O delavskih
razmerah ne bom poročal, ker so
take kot drugod. Na društvenem
polju se še dobro držimo. Pri-
čeli smo z akcijo, da si po-
stavimo slovenski dom. Nekaj
časa je šlo precej dobro naprej,
sedaj pa je nekoliko ponehalo,
upam pa, da se bo položaj zopet
izboljšal. Ustanovili smo tudi
slovenski klub, ki dobro napre-
duje in je že imel par dobro u-
spešnih zabav. Tukaj se je oga-
sil tudi zastopnik Prosvete An-
ton Zidanšek, ki je fejt fant.
No, sedaj, ko bo dosti klobas,
naj zopet kmalu pride in bo de-
ležen tudi za naše pečenke.

Tukaj nas je precej divjih
lovcev, ki smo si ustanovili svoj
klub. Za predsednika smo si iz-
volili Franka Perona, za nje-
vega pomočnika Ernesta Božiča,
za tajnika Antona Klemenčiča
in za zapiskarja Antona Les-
kovca. Naš vodnik je Martin
Pauše, ki pa je nekoliko boječ.
Oni dan smo bili v hribih, toda
smo videli le enega velikega je-
ža. Toda "porkey" jo je hitro
ubral, ker je bil tudi on boječ.
Na 17. t. m. smo imeli lovsko
sejo, na kateri smo sklenili, da
napravimo veselico samo za lov-
ce. Vsek sicer lahko pripelje
boljšo polovico. Vršila se bo pri-

Tedenski odmevi

Anton Garden

Civilna vojna ali enotnost?

Ko bodo priobčene te vrstice, bo v Wash-
tonu v teku konferenca med zastopniki A-
riške delavske federacije in Odbora za in-
drijsko organiziranje — ako se ne bo raz-
že prvi dan. Konferenca bo silne važnosti
vse ameriške in tudi svetovno delavstvo,
bo pokazala, ali smemo upati na spravo
obema frakcijama ali na krvavo civilno vo-
ki bo zadajvala v vsej svoji destruktivnosti.

Za ameriško organizirano delavstvo je
najvažnejši problem, ne glede h kateri fr-
kciji se kdo prišteva. Moje simpatije so na-
mer definitivno na strani CIO, toda se
spravo, za spravo, ki bi bila poštena za ob-
pini, toda za spravo na vsak način. Do te-
ključka mi je v precejšnji meri pomagala A-
verska konvencija ADF, ki je bila odkrita
marsikam.

Prvič je ta konvencija pokazala, da so
akcionarni voditelji federacije in nekati
unij pripravljeni združiti se z beričem in h-
čem, tudi z največjo reakcijo v kapitalistič-
taboru — za uničenje CIO. Konvencija
faktično direktno apelirala na podjetnike
vse reakcionarne sile za enotno fronto p-
CIO. Bila je najreakcionarnejše zborov-
v zgodovini federacije in pod popolno dom-
cijo male skupine avtokratičnih voditeljev.

Drugič je federacija še vedno sila, s ka-
je treba resno računati. Računati je tre-
njo predvsem glede njene destruktivne
Njene unije so večnoma konsolidirane in
jene. Njenim vodjem se je od pomladi po-
čilo, da so s pomočjo reakcionarnega časo-
stopili zopet v ofenzivo. V javnosti in v
delavstvu jim je v dobri meri uspelo uspe-
riti iluzijo, da je federacija za enotnost or-
niziranega delavstva, CIO pa proti.

Ta poteza se jim je posrečila precej radi
tičnih napak CIO v marsikateri situaciji in
vseled bombastične oholosti glavnega vod-
napram federaciji. Namesto da bi bili v
telji CIO stalno poudarjali, da so za enot-
v delavskih vrstah pod pogojem, da ADF
zna princip industrijskega unionizma v
njih industrijah, so o tem bolj in bolj mol-
ali pa celo direktno kazali, da namerava
korakati neodvisno pot. Sidney Hillman
še prvi dan konference v Atlantic Cityju
kel, "da se mi ne brigamo, kaj počne ADF
Denverju." Glavno vodstvo CIO je bilo pij-
velikih organizatoričnih uspehov.

Toda vse to je bila voda na Greenov m-
Meščansko časopisje je prinašalo kolone gr-
va o denverski konvenciji in skoraj popo-
ma bojkotiralo prav tako važno konfe-
CIO v Atlantic Cityju. Niti ponudba CIO
akupno konferenco ni dobila prednosti p-
Greenovo konvencijo.

Denverska konvencija je pokazala še ne-
druga: vprašanje, katera frakcija bi se
gala v destruktivni civilni vojni. CIO je
vitalna konstruktivna sila, toda je vpraša-
če bi bila v brutalni civilni vojni kos destr-
ktivni sposobnosti ADF. Razen desetih u-
novnih unij so vse unije CIO mlade in še
utrne. Bile bi definitivno v defenzivi.
drugi strani ima ADF v primeri s CIO mo-
državni in lokalni aparat v obliki držav-
deferacije in centralnih unij. Te federacije
centralne unije so se do sedaj večnoma iz-
bale civilni vojni, ker so upale na spravo, to
ADF jih bo prej ali slej prisilila v ofenzivo.

Važno vlogo, če ne odločilno, bi v civilni
ni igral kapitalistični propagandistični ap-
— časopisje, radio in vigilantske ter podje-
ške organizacije. ADF je že pokazala, da
imela ta mogočni aparat reakcije na svo-
strani. In ker je treba s tem računati, je
vsem možno, da bi mlade industrijske unije
mogle vzdržati silovite sovražne propaga-
in udarcev ADF. To posebno ne, ako bi se
ADF zvezali tudi podjetniki in smoteno u-
zajali izpore ali prisilili mlade unije v sta-
ob najslabšem času.

Na vse to je treba računati. Denverska k-
vencija je pokazala, da so "kraftisti" pripr-
ljeni poslužiti se vseh sredstev za razbij-
industrijskih unij CIO, tudi zvezati se z Be-
bubom v ta namen. Ni treba poudarjati,
bi od civilne vojne imeli dobiček le podjet-
Bila bi lahko usodna za vse ameriško delav-
gibanje, sigurno pa bi ga zelo oslabilo
ustvarila mržnjo med delavstvom, katera bi
bila izbrisana leta in leta.

V interesu bodočnosti ameriškega delav-
ga gibanja torej je, da se prepreči nov izbr-
civilne vojne ter napravi konec že obstoje-
Predvsem pa je v interesu bodočnosti unio-
ma v Ameriki, da CIO ne nosi odgovornosti
razkol in bratomorno vojno, marveč Green-
(Daje na 3. strani.)

Pred dvajsetimi leti

(Iz Prosvete z dne 26. oktobra 1917.)

Domache vesti. V Muskegonu, Mich. se
smrtno ponesrečil rojak Frank Prestopni
Zasulo ga je v podulicnem predoru.

Delavske vesti. V čikaških klavnicah je 2
000 delavcev zapretilo s stavko.

Svetovna vojna. Na italijanski fronti
Goriškem se je razvila velika avstrijsko-ne-
ška ofenziva. Nemške divizije pod vodstvom
maršala Mackensena so napadle blizu Filia
Tolmina in Italijani se umikajo.

Ruska revolucija. Boljševiki so spet zag-
zili začasni vladi a civilno vojno.

Kitaški vojaki se pomikajo proti japonskim pozicijam na šang-
hajski fronti.

Josie Bishop, lastnica bogate-
ga polja radija v Californiji.

Vesti iz Jugoslavije

(Izvirna poročila iz Ljubljane.)

OPAZUJTE SE JE SPORAZUMU. MELA - SPORAZUMU PODPISAN

Spazuraz, ki so ga zdaj dne 26. oktobra v Zagrebu vendarle podpisale vse opozicijske skupine, predstavniki bivših strank, imeti v razvoju jugoslovanske politike velik pomen. Vse opozicijske skupine, ki so se še daj časa pogajali z Mačkom kot hrvaškimi vodilnim politikom o tem, da bi se odrekli na osnovi glavnih skupin, zdaj enotno v vseh notranjih vprašanjih. Delegati hrvaških skupin so se pogajali v Zagrebu in so podpisali sporazuma, kakor ga je zahteval dr. Maček. Izvenparlamentarna opozicija (razen socializma in komunistov, ki pa imajo nekatere zveze z opozicijo) je zdaj enotna glede vseh važnih vprašanj, ki se pojavljajo, kako rešiti notranje politične spore, zlasti hrvaško vprašanje. Dr. Maček je že vsa leta zahteval vrnitev v 1918 — to se pravi: k izvojni skupščini, ki naj ukroji novo ustavo, ki bo enako pravična za vse narodne skupine.

Dr. Maček je že vsa leta zahteval vrnitev v 1918 — to se pravi: k izvojni skupščini, ki naj ukroji novo ustavo, ki bo enako pravična za vse narodne skupine.

Dr. Maček je že vsa leta zahteval vrnitev v 1918 — to se pravi: k izvojni skupščini, ki naj ukroji novo ustavo, ki bo enako pravična za vse narodne skupine.

Dr. Maček je že vsa leta zahteval vrnitev v 1918 — to se pravi: k izvojni skupščini, ki naj ukroji novo ustavo, ki bo enako pravična za vse narodne skupine.

Dr. Maček je že vsa leta zahteval vrnitev v 1918 — to se pravi: k izvojni skupščini, ki naj ukroji novo ustavo, ki bo enako pravična za vse narodne skupine.

Dr. Maček je že vsa leta zahteval vrnitev v 1918 — to se pravi: k izvojni skupščini, ki naj ukroji novo ustavo, ki bo enako pravična za vse narodne skupine.

Dr. Maček je že vsa leta zahteval vrnitev v 1918 — to se pravi: k izvojni skupščini, ki naj ukroji novo ustavo, ki bo enako pravična za vse narodne skupine.

Dr. Maček je že vsa leta zahteval vrnitev v 1918 — to se pravi: k izvojni skupščini, ki naj ukroji novo ustavo, ki bo enako pravična za vse narodne skupine.

Dr. Maček je že vsa leta zahteval vrnitev v 1918 — to se pravi: k izvojni skupščini, ki naj ukroji novo ustavo, ki bo enako pravična za vse narodne skupine.

Dr. Maček je že vsa leta zahteval vrnitev v 1918 — to se pravi: k izvojni skupščini, ki naj ukroji novo ustavo, ki bo enako pravična za vse narodne skupine.

Dr. Maček je že vsa leta zahteval vrnitev v 1918 — to se pravi: k izvojni skupščini, ki naj ukroji novo ustavo, ki bo enako pravična za vse narodne skupine.

Dr. Maček je že vsa leta zahteval vrnitev v 1918 — to se pravi: k izvojni skupščini, ki naj ukroji novo ustavo, ki bo enako pravična za vse narodne skupine.

Dr. Maček je že vsa leta zahteval vrnitev v 1918 — to se pravi: k izvojni skupščini, ki naj ukroji novo ustavo, ki bo enako pravična za vse narodne skupine.

Dr. Maček je že vsa leta zahteval vrnitev v 1918 — to se pravi: k izvojni skupščini, ki naj ukroji novo ustavo, ki bo enako pravična za vse narodne skupine.

Dr. Maček je že vsa leta zahteval vrnitev v 1918 — to se pravi: k izvojni skupščini, ki naj ukroji novo ustavo, ki bo enako pravična za vse narodne skupine.

Dr. Maček je že vsa leta zahteval vrnitev v 1918 — to se pravi: k izvojni skupščini, ki naj ukroji novo ustavo, ki bo enako pravična za vse narodne skupine.

Dr. Maček je že vsa leta zahteval vrnitev v 1918 — to se pravi: k izvojni skupščini, ki naj ukroji novo ustavo, ki bo enako pravična za vse narodne skupine.

Dr. Maček je že vsa leta zahteval vrnitev v 1918 — to se pravi: k izvojni skupščini, ki naj ukroji novo ustavo, ki bo enako pravična za vse narodne skupine.

Dr. Maček je že vsa leta zahteval vrnitev v 1918 — to se pravi: k izvojni skupščini, ki naj ukroji novo ustavo, ki bo enako pravična za vse narodne skupine.

Dr. Maček je že vsa leta zahteval vrnitev v 1918 — to se pravi: k izvojni skupščini, ki naj ukroji novo ustavo, ki bo enako pravična za vse narodne skupine.

Dr. Maček je že vsa leta zahteval vrnitev v 1918 — to se pravi: k izvojni skupščini, ki naj ukroji novo ustavo, ki bo enako pravična za vse narodne skupine.

Dr. Maček je že vsa leta zahteval vrnitev v 1918 — to se pravi: k izvojni skupščini, ki naj ukroji novo ustavo, ki bo enako pravična za vse narodne skupine.

Dr. Maček je že vsa leta zahteval vrnitev v 1918 — to se pravi: k izvojni skupščini, ki naj ukroji novo ustavo, ki bo enako pravična za vse narodne skupine.

Dr. Maček je že vsa leta zahteval vrnitev v 1918 — to se pravi: k izvojni skupščini, ki naj ukroji novo ustavo, ki bo enako pravična za vse narodne skupine.

Dr. Maček je že vsa leta zahteval vrnitev v 1918 — to se pravi: k izvojni skupščini, ki naj ukroji novo ustavo, ki bo enako pravična za vse narodne skupine.

Dr. Maček je že vsa leta zahteval vrnitev v 1918 — to se pravi: k izvojni skupščini, ki naj ukroji novo ustavo, ki bo enako pravična za vse narodne skupine.

Dr. Maček je že vsa leta zahteval vrnitev v 1918 — to se pravi: k izvojni skupščini, ki naj ukroji novo ustavo, ki bo enako pravična za vse narodne skupine.

Dr. Maček je že vsa leta zahteval vrnitev v 1918 — to se pravi: k izvojni skupščini, ki naj ukroji novo ustavo, ki bo enako pravična za vse narodne skupine.

Dr. Maček je že vsa leta zahteval vrnitev v 1918 — to se pravi: k izvojni skupščini, ki naj ukroji novo ustavo, ki bo enako pravična za vse narodne skupine.

Dr. Maček je že vsa leta zahteval vrnitev v 1918 — to se pravi: k izvojni skupščini, ki naj ukroji novo ustavo, ki bo enako pravična za vse narodne skupine.

na enako zadovoljstvo Srbov, Hrvatov in Slovencev. V. Edina pravilna pot do tega cilja je, da pride na državno upravo narodna vlada, sestavljena iz predstavnikov vseh političnih strank, ki imajo dejansko oporo v narodu. Takšna vlada bi morala skupno s krono na dan prevzema upravnega

1) Proglasiti začasni osnovni zakon Jugoslavije, s katerim se ob enem ukine ustava z dne 3. septembra 1931. Ta osnovni zakon bo vseboval glavna načela države in bi veljal do uveljavljanja nove ustave. V osnovni zakon bodo vnešene naslednje odredbe: da je Jugoslavija nasledstvena ustavna in parlamentarna monarhija; da v Jugoslaviji vlada kralj Peter II. iz dinastije Karadjordjevičev; da do njegove polnoletnosti kraljevska oblast izvršuje namestništvo; da so državljanske in politične svobode zaščitene in da je zajemčen parlamentarni sistem vladavine, in slednjič, da bo ustavotvorna skupščina sprejela ustavo z večino, v kateri mora biti večina Srbov, večina Hrvatov in večina Slovencev, narodnih poslancev ustavotvorne skupščine.

2) Istega dne proglasiti pravice in demokratični volilni red in razpisati volitve za ustavotvorno skupščino. Vlada mora dati vsa poročila, da bodo volitve za ustavotvorno skupščino izvedene svobodno in da bo prava narodna volja prišla do polnega izraza. Vlada bo odgovorna pred ustavotvorno skupščino po načelih parlamentarizma.

VI. Navedene stranke v duhu te soglasnosti ustvarjajo blok zaradi skupne borbe za ostvartev političnega in državnega programa, vsebovanega v tem sporazumu.

Zagreb-Beograd, dne 8. oktobra 1937.

Dr. Vladko Maček, Aca Stanojević, Adam Pribičević, Ljuba Davidović, Jovan M. Jovanović. Tako se glasi ta sporazum. Kakor je videti, so se podpisniki zedinili v glavnih načelih in — kar je še bolj važno — v načrtu, kako ta načela izvesti. Glavne zahteve so: ukinitve sedanje ustave, ki jo je oktobra kralj Aleksander, izdal takoj nov volilni red, ki bo zajemal državljansko res svobodno volitve, in razpisati volitve v skupščino, ki naj sestavi novo ustavo, po kateri bodo vsem trem narodom zajemane enake pravice. To so glavna načela. Kako se bodo pri tem sestavljanju nove ustave pogajali, to je druga stvar, a so podpisniki gotovo tudi o tem govorili.

Lahko se reče, da predstavljajo podpisniki tega sporazuma predstavnike najmočnejših skupin v vsej državi, da stoji v njih organizacijah in skupinah večina prebivalstva. Zaradi tega bo ta sporazum gotovo rodil notranje-politične posledice.

Kakor vidimo, smo tudi ob tem važnem sporazumu stali Slovenci ob strani: nobene slovenske meščanske skupine ni, ki bi bila ta sporazum podpisala. Obe tisti naši stranki, ki sta ohranili svoji organizaciji, liberalni in klerikalni, oboji so se vidnjali diktatorskim režimom. Predstavniki klerikalcev, ki so vedno nosili na svojem čelu geslo o demokraciji, avtonomiji itd., sede prav zdaj v vladi, proti kateri je ta sporazum tudi naprjen. Če bi dr. Korošec pred

dvema letoma ne šel v vlado, bi danes prav gotovo stal tudi njegov podpis pod sporazumom, katerega cilj je odpraviti diktatorske sisteme enkrat za vselej. Ta sporazum je očiten dokaz poloma Koroščeve politike, proti kateri so se zadnja leta postavili tudi mnogi odlični klerikalni politiki. In tako se je zgodilo, da sta "Slovenec" in "Jutro" objavila enak uradni komentar proti temu sporazumu. Ta komentar je datiran v Beogradu in izvira najbrže iz vladnih krogov, ter poudarja zlasti vprašanje, ali je sploh mogoče misliti na spremembo ali celo ukinitve ustave, ki jo je dal kralj Aleksander, preden doseže mladi kralj Peter polnoletnost? Komentar poudarja tudi, da smo Jugoslavlani en narod in da smo zato dobili po vojni tudi eno državo. In tudi to "Slovenec" objavlja, čeprav verjamemo, da mu je v tej situaciji zelo neugodno.

Vse močne opozicijske skupine so se torej združile in bodo v vseh dejavnih postopale enotno za načela, ki jih naštevajo v sporazumu. Zdal imamo v državi prav za prav le tri tabore: sedanja vlada s svojo stranko, nacionalisti s svojo jugoslovansko nacionalno stranko in združeno opozicijo. Položaj je čistejši.

Samomor. — V Petanjcih se je peljala s brodom čez Muro služkinja Terezijska Kovačeva. Ko je brodnik prižgal svetilko med vožnjo, je Kovačeva skočila v Muro, ki jo je odnesla s sabo. Zakaj je šlo dekle v smrt, ni znano. Stara je bila šele 23 let.

Ženo nevarno obstrelili. — V Kanji pri St. Ilju nad Mariborom se je dogodil nenavaden dogodek: vinjen posestnik je svojo ženo obstrelil tako nevarno, da bo v mariborski bolnišnici poškodbam najbrže podlegla. Gre za posestnika Oesteleja iz Kanje. Vinjen se je zvečer vrnil domov in bil ves razburjen, kar je bila pa posledica alkohola. Žena ga je skušala pomiriti, toda mož jo je začel pretepati. Nazadnje se mu je žena izvila iz rok ter pobegnila iz hiše po hribu navzgor. Mož je vzel lovsko puško s stene ter ustrelil za svojo ženo. Šibe so zadele Oesteleja v hrbet, da se je takoj zgrudil in se onesvestil. Vaščani so obvestili orožnike, ki so kmata aretirali in odvedli v mariborske zapore, ženo pa so prepeljali v mariborsko bolnišnico, kjer imajo malo upanja, da bo ostala živa. Saj ji je obtičalo mnogo šiber v telesu in lahko pride do zastrupljenja. Prepripi so bili med zakoncem že daj časa, in sicer sta drug drugemu očitala, da se ozirata po drugih.

Deževni dnevi. — Po lepem, solnčnem koncu septembra nam je prvih deset dni oktobra prineslo mnogo dežja, tako da so se reke razlivala in poplavljal polja. Sava je prestopila na nekaterih krajih bregove ter napravila precej škodo po poljih, njivah in travnikih. Tudi druge reke v državi so se razlile. Tako je Korana pri Karlovcu tako pokrila okolico mesta, da je bil Karlovac nekaj dni kakor otok. Desetega oktobra je dež ponehal in vode so že precej upadle.

Pojasnenje umor. — V Zagrebu je živel kot trgovec in solastnik puškarske delavnice koroški slovenski rojak Martin Borovnik. Dne 16. maja lani pa je bil v svoji lovski koči v Okolem, okraj Kutina od neznanh roparjev ubit in okraden. Zločinci so izvršili ta zločin zato, da so se polastili Borovnikovega orožja: dveh karabink, trocevke in pištole. Oblasti dolgo niso mogle izslediti zločincev, pred tedni pa

Balanciranje budžeta na račun revežev

Brezposelnim se slaba obeta

Washington. — (FP) — Iz zadnjega govora predsednika Roosevelta, s katerim je odprl kampanjo za zbiranje prispevkov za lokalne reliefne agencije, je razvidno, da bodo brezposelni deležni manj in manj podpore ali reliefa od zvezne vlade.

Predsednik je rekel, da bo zvezna vlada valed "povratka prosperitete" bolj in bolj krčila reliefne aktivnosti in znižala izdatke, ki gredo za olajševanje človeških potreb in stiske v raznih mestih naše dežele.

Ta predsednikova izjava je direktn udarec po vsaki misli brezposelnih, da bi kongres v prihodnjem zasedanju dal nove aropriacije za relief. Roosevelt je rekel, da mora vlada krčiti te izdatke, ako bo hotela balancirati budget brez zvišanja davkov.

Ta izjava tudi pomeni, da vlada usmerja svojo fiskalno politiko v "normalnost," kakršna je bila v modi pred prihodom "novega deala", to je pod Hooverovo administracijo. Breme vzdrževanja brezposelnih bo enostavno skušala zvrniti na rame občin in držav ter privatni dobrodelnosti.

Če bi brezposelnost ne bila še vedno velika, oziroma samo "normalna", bi se taka politika dala zagovarjati. Toda položaj je povsem drugačen. Gospodarska situacija je res boljša kot

so orožniki polovili v okolici Bjelovara celo družino tatov, vlomilcev in roparjev, ki imajo med drugim tudi Borovnikov umor na vesti. V preiskavi so umor Borovnika priznali ter tudi natanko opisali, kako so umor izvršili. Namazali so se s sajami ter odšli k Borovnikovi lovski koči, kjer je nekaj slojencev stopilo noter, dva pa sta ostala zunaj ter skozi okno začela streljati na Borovnika, ki se je postavil v vromčevanje po robu. Toda več krogel ga je zadelo in nazadnje ga je še nekdo z nožem večkrat zabodel. Zločinci čakajo sodbu v bjelovarskih zaporih, nekatere pa orožniki še iščejo. Imajo pa na vesti še druge vlo-me in zločine.

Svojega moža usmrtila. — V Marini vasi pri Žetalah se je dolgoletno nesoglasje med zakoncem Mohorkoma končalo te dni z zločinom: žena je umorila svojega moža. Gre za 64 letnega posestnika Antona Mohorka in njegovo 57 letno ženo Marijo. Poročena sta bila že 31 let in v zakonu se jima je rodilo 11 otrok, od katerih jih živi še sedem. Zakonca sta se dolgo razumela, nato pa sta se začela oba udajati alkoholu in vinjena sta se vedno prepirala. Mohorko je pijan tudi pretepal otroke in ženo, tako da so postajale razmere v hiši neznozne in so vsi sosedje napovedovali, da se vse to ne bo dobro končalo. Pred nekaj dnevi sta se zakonca spet napila in vinjena sta se pričela prepirati. V prepiru in pretepu je Mohorkova pograbila žepni nož ter ga zasadila naravnost možu v srce, da se je takoj zgrudil in izkrmavel. Ko so prihiteli sosedje, je bil Mohorko že mrtev. Ženo so orožniki aretirali in jo odvedli v celjske zapore. Dejanje je priznala, zagovarja pa se z neznoznimi razmerami, ki jih je hotela preprečiti.

je bila, v primeru z 1931-1933 veliko boljša, toda brez dela je še vedno okrog osem milijonov ljudi.

Tudi ni nobenih izgledov, da se bo ta armada zmanjšala. Nasprotno: iz vseh krajev dežele prihajajo poročila o odlavljanju delavcev. In v pričo tega je vsako krčenje reliefa s strani zvezne vlade posamehovanje v obraz brezposelnih revežev in popolno ignoriranje resnične situacije in mizerije.

Istočasno sta tudi administracija javnih del in rekonstrukcijska finančna korporacija naznaili, da sta pričeli definitivno likvidirati svoje aktivnosti, kar naj pripomore k balanciranju proračuna zvezne vlade. Obe vladi agenciji sta med najvažnejšimi vladnimi instrumenti za pobijanje depresije. Toda, kakor je razvidno, bo vlada tudi javna dela znižala na "normalnost". Vse to iz razloga, da se izogne novemu obdavčenju, predvsem novemu obdavčenju bogatinov.

Zahtevajo ostavko direktorja WPA

Pritožba članov učiteljske unije

New York. — (FP) — Polkovnik Brehon Somervell je bil obtožen, da zlorablja svojo oblast kot direktor pokrajinske organizacije WPA s namenom, da zatre svobodo izražanja v glasilu učiteljske unije WPA, nakar so organizirani učitelji pozvali federalno administracijo WPA, naj ga odstavi.

To zahtevo je podprla tudi krajevna organizacija Delavске zveze. Ta je že prej obdolžila Somervella, da je nameraval u-staviti nekatera dela, pri katerih so upošani pisarniški delavci. Dalje ga je kritizirala, ker je premetil izurjene delavce drugam, kjer morajo delati za nizke mezdje.

Formalna obtožba, vsebujoča te pritožbe in naglašajoča vprašanje svobodnega izražanja, je bila vložena pri odboru PWA v Washingtonu. Ta incident je menda prvi svoje vrste v zgodovini izvajanja programa reliefnih del.

Somervell, ki vsled svojega vojaškega treniranja pričakuje, da se mora vsak pokoriti njegovim ukazom, je izgubil že več bitk, katere je vodil proti organiziranim delavcem, odkar je bil imenovan za direktorja pokrajinske organizacije WPA v New Yorku.

Tedenski odmevi

(Nadaljevanje s 2. strani.)

birokracija v slučaju, da se bodo pogajanja za apravo izjalovila.

Vsled tega bo CIO upravičen, ako pristane na večje koncesije kرافtistom kakor bi bilo trenutno priporočljivo. Zrtvovati seveda ne sme in ne more priznanja principa industrijskega unionizma v masnih industrijah, ker bi to ne pomenilo le popolne kapitulacije pred kرافtisti, marveč tudi uničenje mladih industrijskih uni in konec organizatorčne kampanje. Če n. pr. pristane na tak kompromis kot ga je sugestiral senator George Berry, Zeno so orožniki aretirali in jo odvedli v celjske zapore. Dejanje je priznala, zagovarja pa se z neznoznimi razmerami, ki jih je hotela preprečiti.

Kakor je bila ustanovitev CIO progresiven korak v ameriškem delavskem gibanju, tako bi bil v sedanjem štadiju progresiven korak sporazum med obema frakcijama. Imeti je treba to pred oči, da bi ponovno združeno obeh frakcij pomenilo, da bi industrijske unije in druge progresivne sile zadominirale nad Ameriško delavsko federacijo in jo lahko izrgale iz rok reakcionarcev. Če pa ne pride do tega, tedaj bo federacija postala še bolj konservativna sila in z reakcijo roka v roki zatirala vsako progresivno misel in gibanje med delavstvom.

Ali ste naročili na dnevnik "Prosveta"? Podpirajte svoj list!

je bila, v primeru z 1931-1933 veliko boljša, toda brez dela je še vedno okrog osem milijonov ljudi.

Tudi ni nobenih izgledov, da se bo ta armada zmanjšala. Nasprotno: iz vseh krajev dežele prihajajo poročila o odlavljanju delavcev. In v pričo tega je vsako krčenje reliefa s strani zvezne vlade posamehovanje v obraz brezposelnih revežev in popolno ignoriranje resnične situacije in mizerije.

Istočasno sta tudi administracija javnih del in rekonstrukcijska finančna korporacija naznaili, da sta pričeli definitivno likvidirati svoje aktivnosti, kar naj pripomore k balanciranju proračuna zvezne vlade. Obe vladi agenciji sta med najvažnejšimi vladnimi instrumenti za pobijanje depresije. Toda, kakor je razvidno, bo vlada tudi javna dela znižala na "normalnost". Vse to iz razloga, da se izogne novemu obdavčenju, predvsem novemu obdavčenju bogatinov.

Zahtevajo ostavko direktorja WPA

Pritožba članov učiteljske unije

New York. — (FP) — Polkovnik Brehon Somervell je bil obtožen, da zlorablja svojo oblast kot direktor pokrajinske organizacije WPA s namenom, da zatre svobodo izražanja v glasilu učiteljske unije WPA, nakar so organizirani učitelji pozvali federalno administracijo WPA, naj ga odstavi.

To zahtevo je podprla tudi krajevna organizacija Delavске zveze. Ta je že prej obdolžila Somervella, da je nameraval u-staviti nekatera dela, pri katerih so upošani pisarniški delavci. Dalje ga je kritizirala, ker je premetil izurjene delavce drugam, kjer morajo delati za nizke mezdje.

Formalna obtožba, vsebujoča te pritožbe in naglašajoča vprašanje svobodnega izražanja, je bila vložena pri odboru PWA v Washingtonu. Ta incident je menda prvi svoje vrste v zgodovini izvajanja programa reliefnih del.

Somervell, ki vsled svojega vojaškega treniranja pričakuje, da se mora vsak pokoriti njegovim ukazom, je izgubil že več bitk, katere je vodil proti organiziranim delavcem, odkar je bil imenovan za direktorja pokrajinske organizacije WPA v New Yorku.

Tedenski odmevi

(Nadaljevanje s 2. strani.)

birokracija v slučaju, da se bodo pogajanja za apravo izjalovila.

Vsled tega bo CIO upravičen, ako pristane na večje koncesije kرافtistom kakor bi bilo trenutno priporočljivo. Zrtvovati seveda ne sme in ne more priznanja principa industrijskega unionizma v masnih industrijah, ker bi to ne pomenilo le popolne kapitulacije pred kرافtisti, marveč tudi uničenje mladih industrijskih uni in konec organizatorčne kampanje. Če n. pr. pristane na tak kompromis kot ga je sugestiral senator George Berry, Zeno so orožniki aretirali in jo odvedli v celjske zapore. Dejanje je priznala, zagovarja pa se z neznoznimi razmerami, ki jih je hotela preprečiti.

Kakor je bila ustanovitev CIO progresiven korak v ameriškem delavskem gibanju, tako bi bil v sedanjem štadiju progresiven korak sporazum med obema frakcijama. Imeti je treba to pred oči, da bi ponovno združeno obeh frakcij pomenilo, da bi industrijske unije in druge progresivne sile zadominirale nad Ameriško delavsko federacijo in jo lahko izrgale iz rok reakcionarcev. Če pa ne pride do tega, tedaj bo federacija postala še bolj konservativna sila in z reakcijo roka v roki zatirala vsako progresivno misel in gibanje med delavstvom.

Ali ste naročili na dnevnik "Prosveta"? Podpirajte svoj list!

Od leve proti desni: Sidney Hillman, predsednik oblačilne unije; John L. Lewis, načelnik CIO, in M. J. Quill, predsednik unije transportnih delavcev.

Odgovornost za usodo koroških Slovencev

Ob ponovni obletnici žalostnega koroškega plebiscita bodo spet najglasneje jadikovali gospodje iz tistih krogov, ki so si prisvajali monopol nad koroškimi Slovenci že pred vojno in ki so si tudi prilastili vodstvo nearečnega plebiscita, prezirali vse pametne navete in opomene slovenskih socialdemokratov, napovedovali silno zmago, po doživetem porazu pa poskušali zakriti prave krivice nad izgubo slovenske Koroške.

Ko sta zastopnika socialistov poročala plebiscitnemu odboru in deželni vladi v Ljubljani o svojih vtisih a Koroške, so ju gospodje zavrnili z izjavami ljudi, ki koroških razmer ali poznali niso ali pa so uživali samo lepe dohodke kot pripravljalni organi plebiscita. Socialisti smo opozarjali merodajne ljudi, da naj drugače nastopajo na Koroškem, naj pokažejo nekaj dejanskega (predvsem agrarno reformo) tamošnjemu delovnemu ljudstvu ali pa sprejmejo sporazumno rešitev, za katero je bila v Avstriji pripravljenost ravno s strani socialistov, ki so bili tedaj v sosedni republiki najmočnejša stranka.

Tedanji vodja avstrijske socialne demokracije Karl Renner je izjavil, da so pripravljeni na to, da dobi Jugoslavija kraje južno od Drave, da bi se sezidala železnica do Železne Kaplje in da bi se dalo govoriti tudi o Radgoni. Na "koroški seji", ki jo je sklicala ljubljanska deželna vlada, so tak kompromis odločno odklonili. Naš tedanji dnevnik "Naprej" je o tem poročal tole:

"Zastonj je Filip Uratnik izredno modro razlagal naš položaj. Vse odlične osebnosti ... so trdile, da so glasovi v con A že natančno prešteti, češ da je najmanj 65 odst. glasov sigurnih in da je vsako iskanje sporazuma smešno, ker bomo dobili tudi Celovec, vso severno-zapadno obalo Vrbskega jezera in še nekatere druge občine, Radgona pa da je itak brez nadaljnega naša!" Gospodje so odločili in vsa slovenska Koroška je bila izgubljena.

Izgubljena po zaslugi iste gospode, ki je dejansko zapravila Koroško Slovenijo že davno pred svetovno vojno in tem plebiscitom. O tem nam poročajo "Naši Zapiski" 1904. leta, ko so odrekle nemške oblasti na Koroškem vse naravne pravice Slovencev.

"Nad koroškim slovenskim življenjem se je torej izrekla narodna smrt, in vsa slovenska javnost je nestrpno pričakovala, kaj store sedaj državni poslanci slovenski.

Dokler tega slovensko ljudstvo ne spozna, in ne napravi iz tega potrebnih zaključkov, bo slovenski narod trpel in nazadoval in tudi drugod, ne samo na Koroškem in v Primorju in na Krasu.—Delavska Politika.

Državni zbor se je sešel, toda slovenskih meščanskih poslancev ni bilo nikjer. Poslanci drugih narodnosti so vložili dolgo vrsto nujnih predlogov — slovenski poslanci so molčali! Tu se je zopet očito pokazala vsa nezmožnost slovenske meščanske delegacije na Dunaju. Ti ljudje žive od narodnega boja, govore na dolgo in široko o "millem narodu slovenskem". Med njimi so juristi, visoki uradniki, duhovniki ... Val ti pa si nisi bili na jasnem, na katero instanco morajo iti, da odvrnejo koroško nevarnost. Mesto, da bi šli na državno sodišče, so se po dolgem prepiranjju spravili na ministrskega predsednika in njega dolžili tudi takih stvari, ki so jih zakrivil sami. Dr. Koerber jim je povedal, da se vlada ne more umakniti nobenemu agitatorju. Po tej silni brei ohlajeni, so poslali poslanci slovenski h Koerberju še deputacijo.

Ali žalostnega narodnega zastopstva si pač ni mogoče misliti ...

S koroško zadevo se je pečal tudi deželni zbor koroški. Nemški nacionalci so predlagali resolucijo, ki odobruje ta narodni šovinizem in obsoja slovenski življenj na Koroškem v brezpravnost. Za to nasilnost odobrujejo resolucijo je glasoval tudi celovški škof dr. Kahn — ki je bil tedaj tudi pokrovitelj Mohorjeve družbe!

In "Naši Zapiski" so pristavili k temu:

"Edini slovenski list na Koroškem "Mir", ki je — to se samo ob sebi razume — klerikalen, je boječe zdihnil: O, gospod škof, ali smo res zaslužili, da se tako dela z nami? Ta edini zastopnik slovenskega življenja na Koroškem nima ne ene krepkeje besede za tako početje celovškega škofa ... Vsled tega je tudi mogoče, da je pokrovitelj največje književne družbe na Slovenskem, škof Kahn, tisti Kahn, ki pljuje na slovenski narod.

Od tedaj in iz take politike izvira usoda koroških Slovencev in odgovornost za njo. In žalostno je, da prizadeti tako politiko še v poslabšani izdaji nadaljujejo a tem, da v svojih časopisih hvalijo avstrijske klerikale in nemške hitlerjevce, ki raznarodujejo Slovence na Koroškem.

Dokler tega slovensko ljudstvo ne spozna, in ne napravi iz tega potrebnih zaključkov, bo slovenski narod trpel in nazadoval in tudi drugod, ne samo na Koroškem in v Primorju in na Krasu.—Delavska Politika.

F. M. DOSTOJEVSKI:

Bratje Karamazovi

Roman v štirih delih s opicam—Pisatelj Vladimir Levčič

"In kako vesela bo, kako vesela!" je hotel zamrmrati, pa je spet utihnil. Sicer pa ni vlek Aljoše h Grušenjki njej v veselje; bil je resen človek, ki se ni lotil ničesar, ako mu ni obetalo koristi. Njegov sedanjí namen je bil dvojen: prvič, maščevalen, to je, videti "osramočenje pravičnega" in verjetni "padeč" Aljoše "iz svetnikov med grešnike"—ob tej misli je že naprej užival—in drugič je imel pred očmi tudi materijalen, zanj jako ugoden cilj, ki bomo še govorili o njem.

"Videti je, da je prišla taka minutica," je veselo in hudobno mislil sam pri sebi, "in po tem takem jo primimo za vrat, kajti prija nam jako."

III

Čebulica

Grušenjka je živila v najbolj živahnem koncu mesta, blizu Stolnega trga, v hiši trgovčeve vdove Morozove, pri kateri je imela v najemu neveliko leseno hišico na dvorišču. Hiša Morozove same je bila velika, kamenita, v dve nadstropji, stara in nekazna na oko; v njej je samotno živila gospodinja, stara ženska, s svojima dvema nečakinjama, ki sta bili takisto že zelo priletni devici. Hiše na dvorišču ji ni bilo treba oddajati v najem; vasi so vedeli, da je (še pred štirimi leti) sprejela Grušenjko za stanovalko samo zato, da bi ustregla svojemu sorodniku, trgovcu Samsonovu, Grušenjkineu očitemu pokrovitelju. Pripravljali so, da se je ljubosumni stari, ko je pripravil svojo "miljenko" k Morozovi, izprva zanašal na starkino bistrot, da bo pazila na vedenje nove stanovale. Toda kaj kmalu se je pokazalo, da bistrega očesa ni bilo treba, in konec je bil ta, da se je Morozova vobče redkokdaj srečevala z Grušenjko in je proti koncu ni več nadlegovala z nikakim nadzorstvom. Res so bila minila že štiri leta, odkar je stari pripeljal v to hišo iz gubernijskega mesta boječe, plašno, šibko, suhljato, zamišljeno in žalostno osemnajstletno dekletce, in od tistih dob je bilo preteklo mnogo vode. Življenjskega tega dekleta je bil v našem mestu sicer malo in nezanesljivo znan; tudi v zadnjem času se ni zvedelo dosti več, niti tedaj ne, ko se jih je že zelo mnogo zanimalo za "redko krasotico," v katero se je bila v teh štirih letih izpremenila Agrafera Aleksandrovna. Čule so se le govorice, da je še kot sedemnajstletno dekletce nekdo prevrtil, menda neki oficir, in jo takoj nato zapustil. Ta oficir je baje odpotoval in se potlej neke oženil, Grušenjka pa je ostala v sramoti in siromaštvu. Pripovedovali so tudi, da je Grušenjko njen stari res da pobral iz beračije, a da je bila iz poštene hiše, duhovskega rodu, čih pomožnega dijakona ali nekaj podobnega. In evi, v štirih letih se je bila razvila iz občutljive, potrte in bedne sirotke rdečeličana, bujna ruska krasotica, ženska smelega in odločnega značaja, ošabna in predrzna, izkušena v denarnih poslih, skopna in oprezna pridobitnica, ki si je bila, kakor so pripovedovali o njej, po pravici ali po krivem že nagrabila svoj lastni kapitalček. Samo o nečem so bili vsi uverjeni: da je Grušenjki težko priti do živega in da ni bilo razen starca, njenega zaščitnika, v vseh teh štirih letih niti enega človeka, ki bi se bil mogel pohvaliti z njeno naklonenostjo. To dejstvo je bilo zanesljivo, kajti za Grušenjkino naklonenost se je poganjalo nemalo ljubiteljev, zlasti pa zadnji dve leti. Toda vsi poizkusi so se izjalovili in nekateri izmed častilcev so se morali kar osmešeni in osramočeni umakniti, toli trden in posmehljiv je bil odpor te značajne mlade osebe. Ljudje so tudi že vedeli, da se je mlada oseba zadnje leto vrgla v to, kar imenujejo "kšeft," in je v tem pogledu pokazala izredne zmožnosti, tako da so jo proti koncu mnogi nazivali pravo židovko. Ne morebiti, da bi bila posojala denar na oderuške obresti, toda znano je bilo na primer, da se je v družbi s Fjodorom Pavlovičem Karamazovim nekaj časa resnično ukvarjala s kupovanjem menic po slepi cen, petico za rubelj, in je potlej pri nekaterih izmed teh menic zaslužila rubelj za petico. Bolni Samsonov, ki zadnje leto ni mogel več stopiti na svoje otekle noge, vdovec, trinog svojih odraslih sinov, ki je "ležal na stoisočkah," atisakel in človek brez srca, je bil vzletel tem lastnostim zapadel sinemu vplivu svoje varovanke, ki jo je izprva držal v "jezevih rokavicah" in s trdo pestjo, "ob postnem nashu," kakor so se takrat izra-

žali posmehljivci. Toda Grušenjki se je posrečilo, da se je osamosvojila, obenem pa mu je vcepila neomejeno zaupanje v svojo zvestobo do njega. Ta stari, velik večak v pravnih zadevah (zdaj ga že davno ni več med živimi), je bil takisto človek znamenitega značaja, pred vsem pa skop in trd kakor kremen, in dasi ga je bila Grušenjka tako zmešala, da brez nje niti živeti ni mogel več (zadnji dve leti je bilo na primer res tako), ji vendarle ni dodelil kakega znatnejšega denarja; v tem pogledu bi bil ostal neizprosni, pa če bi mu bila zagrozila, da ga povsem zapusti. Zato pa je prepisal najo manjšo glavnico in ko se je to razvedelo, so se tudi temu vsi čudili. "Sama si pametna ženska," ji je rekel, ko ji je odrlil kakih osem tisoč, "gospodari z njimi po svoji glavi, a vedi, da ne dobiš vse do moje smrti ničesar več razen vsakoletne vzdrževalne kakor doslej in da ti tudi v oporoki ničesar več ne določim." Tako je tudi storil: umrl je in zapustil vse sinovom, ki jih je vse svoje življenje držal pri sebi z ženami in otroki vred kakor nekakšne sluge, Grušenjke pa v oporoki še omenil ni. Vse to se je potlej razvedelo. Z nasveti, kako naj obrača "svoj lastni kapital" in s tem, da jo je opozarjal na ugodne prilike, pa je Grušenjki nemalo pripomogel do uspeha. Ko se je Fjodor Pavlovič Karamazov, ki je bil izprva prav po naključju spoznal Grušenjko pri nekem "kšeftu," povsem nepričakovano, da niti sam ni vedel kdaj, brezumno zaljubljen vanjo, tako da je malone izgubil pamet, se mu je stari Samsonov, ki mu je bila takrat že smrt za vratom, silno smejal. Znamenito je, da je izkazovala Grušenjka svojemu starcu ves čas njunega znanja popolno in celo nekam priručno odkritost in to menda njemu edinemu na vsem svetu. V najzadnjem času, ko se je zdajci pokazal tudi Dmitrij Fjodorovič s svojo ljubeznijo, se je stari prestal smejati. Narobe, nekdo je celo resno in strogo svetoval Grušenjki: "Če je tako, da si moraš izbrati enega izmed njiju, očeta ali sina, tedaj si izberi starca; a glej, da se stari lopov brez-pogojno poroči s teboj, še preje pa naj ti zapiše vsaj nekaj denarja. S kapetanom se pa nikar ne pajdaš—to ne bo dobro zate." Take besede je na svoja lastna usta govoril Grušenjki stari hotiljiv, ki je takrat že slutil bližnjo smrt in je čez pet mesecev po tem nasvetu res umrl. V naglici se omenim, da je v našem mestu, čeprav so mnogi vedeli o prisrčnem in nezasiščenem zoperništvu med starim in mladim Karamazovim, čigar predmet je bila Grušenjka, le malokdo razumel pravi smisel njenih odnošajev do obeh, do očeta in do sina. Celotno Grušenjkino služkinjo sta potlej (že po katastrofi, ki bomo kasneje govorili o njej) na sodišču izpovedali, da je Agrafera Aleksandrovna sprejemala Dmitrija Fjodoroviča samo iz strahu, ker ji je menda "grozilo, da jo ubije." Služkinji je imela dve, zelo staro kuharico, še iz domače hiše, bolno in malone oglušelo žensko, in njeno vnukinjo, čisto mlado, živahno dvajsetletno dekletce, ki je bilo Grušenjkina hišna. Živila pa je Grušenjka zelo skopo in njeno stanovanje je bilo povsem skromno opremljeno. V svoji hišici je imela vsega tri sobe, opravljene po gospodinjji, s stari pohištvo iz rdečega lesa, izdelanim po vkusu dvajsetih let. Ko sta stopila Rakitin in Aljoša v njeno stanovanje, je bil že popoln somrak, toda sobe še niso bile razsvetljene. Grušenjka sama je ležala v svoji gostinjski sobi na velikem, nerodnem divanu z naslonom iz rdečega lesa, ki je bil sila trd in obit z že davno ogoljenim in preluknjanim usnjem. Pod glavo je imela dve beli puhači blazini s svoje postelje. Ležala je vzrak, nepremično zlekneja, s rokami sklenjenimi pod glavo. Obležena je bila—prav kakor da nekoga pričakuje—v črno svileno obleko; na glavi je imela lahno čipkasto vezilo, ki se ji je zelo podalo; ramena ji je odgrinjal čipkast ogrtač, pripet z broško iz suhega zlata. Prav čakala je nekoga; ležala je kakor v nekakšni togi in neestropnosti, z nekam pobledelem obrazom ter vročimi ustnicami in očmi, in s koncem desne noge neestropno potrkavala ob ročnik divana. Rakitin in Aljoša sta se bila komaj pokazal, ko je nastal celo majhen preplah: iz predsobja je bilo slišati, kako je Grušenjka naglo planila z divana in zdajci prestrašeno viknila: "Kdo je?" Gostoma pa je prišlo naproti dekletce, ki je takoj zaklicalo gospodinjji:

(Dalje prihodnjik.)

Ogrevača

"Ti se boš kmalu oženil?" je vprašala teta Roza.

"Da, teta, to se bo zgodilo že prihodnji mesec."

"Dragi nečak, če si tako blizu ženitve, ti hočem dati dober svet. Kakšna pa je tvoja nevesta? Si kaj izbral, preden si se odločil za svojo bodočo srečo?"

"Nu, teta, kaj ti ne pride na misel! ... Seveda sem izbral. Mimi in jaz se siljajno razumeva. Imava isti okus, iste nazor..."

"Dragi moj, to so prazne besede. Človek v tvojem položaju se vedno samo igra z njimi. Kaj

ti veš, kaj je zakon! Slabih posledic v zakonu je toliko, kolikor sten v nekaterih hotelih. Od vseh strani silijo v človeka ... Tako zvaní prvovrstni hoteli niso vedno tudi najboljši. V luksuzno opremljenih sobah najdes časih več mrčesa nego v borni bajtarski izbi. Nu, zdaj še vidim, da ti moram od začetka do konca povedati zgodbo mojega pravega zakona. Mogoče ti bo v pouk in spodbudo!"

"Prosim, teta!"

"Moj prvi zaročenec se je klicel Gaston. Bil je poročnik pri kirasirjih, zanj so me zavidale vse prijateljice in znanke. Gaston je bil črn, imel je zametne oči in krasne brke, ki so božali kakor avila. Jaz sem nehala ra-

sti, ko mi je bilo osemnajst let. In tako se je zgodilo, da sem ostala bolj pri tleh. Če sem se postavila tik Gastona, sem mu segla, kadar sem se povzpela na preste svojih nog, komaj do ramen. Razlika v velikosti mi pa nikakor ni jemala poguma v ljubezni. Nasprotno, celo spodbujala me je v raznih oziirih. Imenovala sem Gastona "velikega" in zrla sem k njemu kvilju kakor zrejo ljudje v nebo. On pa me je imenoval punčko, princeso, deklico—in kar je še silnih pridankov med zaljubljenici. Tudi midva sva imela enak okus. Zato sva sklenila, da se vzameva v maju, kar se je tudi zgodilo. Toda zakon ni trajal niti leto dni. Naslednje leto v maju sva

bila že ločena ... Kaj misliš, dragi nečak, kaj je bilo vzrok tej ločitvi? Malenkosti. Da, vedno so malenkosti, ki razbijejo srečen zakon. Začelo pa se je z ogrevačo."

"Z ogrevačo?"

"Tako je, dragi nečak. Z ogrevačo se je začelo. Toda prosim te, da mi ne segaš v besedo. Tiste čase, ko sva se vzela z Gastonom, še ni bilo centralne kurjave in tisoč drugih udobnosti, ki so danes na razpolago mladim zakoncem. Živila sva na kmetih. Kadar je zdrknilo arebro v toplomeru pod ničlo, so se mi vdele rjuhe najine velike postelje za dve osebi kakor posute s strupenim mrazom. In moja sorodnica Evgenija, ki je tako lepa po misli na vse, mi je dejala: "Otroka! Za poroko vama darujem ogrevačo." Za ta dar sva se ji oba smejala v obraz. Kajti kdo bi si mislil, da je novoporočencema potrebna ogrevača? Ko pa se je približal november in potem še sveti Miklavž ter je prišla ogrevača v rabo, se niasva nič več norčevala iz nje. Sorodnica Evgenija se nam je videla zelo dalekovidna in pametna ženska ... Povabila sva jo celo k božični večerji in Gaston je nji na čast odprl steklenico šampanjca ter je želel dobi Evgeniji najmanj sto let."

Ogrevača je bila iz kositr in poniklana—torej je bila v nekem oziru luksuzni predmet. Evgenija nama je napravila zraven še prevleko z golobčkom, dvema srcema in s sklenjenima začetnima črkama najinih imen. Na sveti večer smo posvetili njeno darilo—in prav tisti večer se je začela najina neureča, ki je dovedla do ločitve zakona.

Kakor sem že povedala, je bil Gaston precej večji od mene. S svojimi dolgimi nogami je sunil ogrevačo tja na konec postelje. Jaz sem zaman iztegovala svoje kratke noge po nji—toplote ni hotelo biti od nikoder. Potem sem začela stokati po svoji ogrevači ...

"Kakšna tvoja ogrevača?" je vprašal Gaston. "Mislim, da je moja prav toliko, kolikor tvoja!" In z nelegantno kretnjo mi je porinil ogrevačo pod noge. Da je mogel svoje dolge noge pristaviti k ogrevači, je moral skriti kolena skoro pod moje brado.

Tedajci sem jaz zavajala: "Tvoja ledenomrzla kolena me mrazijo bolj nego najbolj strupen mraz!"

On pa je odvrnil: "Kaj naj storim z njimi? Naj si noge odsečem, ka-li?"

Tako se je začela komedija. Ponavljala se je vsak večer v novi inačici. Kmalu sva se začela prav resno puliti za ogrevačo. On jo je hotel imeti zase, jaz tudi zase. In začel se je prepir. Kadar sem iskala ogrevačo na drugem koncu postelje, se mi je zdelo, da se bom zadušila pod odejo ... Gaston pa je bil zjutraj namesto spočit, kakor ubit. Spala sva resda s toplimi nogami, ampak s čedalje bolj ohlajenimi srci.

Začel pa se je razdor tudi pri drugih stvarih in mnenjih. Gastonu sem povedala v brk, da je velik sebičen in da ima nelep značaj. Na primer zaradi tega: Oranže so bile tedaj precej dražje kakor današnji. Nisem si mogla privoščiti dveh sadežev pri obedu, morala sem se zadovoljiti z enim samim kosom. In kadar sva z Gastonom delila oranžo, je on vselej tako napravil, da je dobil večji kos on, manjšega pa jaz. Zdelo se mi je, kakor da so se vsi vrage zarotili proti naši ljubezni. Iz vsake besede se je izcimil prepir.

Kmalu sva se z Gastonom sprla zaradi nekega okraska na vrtni. Tistega prizora ne pozabim nikoli, tudi če utakam kdaj sto let! Pital me je z namršljenim smrčavko, dejal mi je celo "bacil!" Teden dni nisem spregovorila z njim besede. In ko je kmalu nato prišel na vrsto pomenek o Evgeniji ter je delal opazke, je prišlo med nama do odločilnega preloma. On je sovražil Evgenijo, jaz sem jo ljubila, on jo je napadal, jaz sem jo branila. Sem namreč takšne narave, da ne prenesem, če kdo zabavlja čez mojo rodbino!

Ta stva je končno sodu izbila dno. Osvetila sem se Gastonu s tem, da sem mu na ves glas povedala, kaj mislim o njegovi materi, svoji tački. Bilo je strašno! Zatem mi ni preostalo nič

drugega, nego pobeg pod roditeljsko streho. Šest mesecev pozneje sem že zopet nosila svoje deklislo ime. Ogrevača, ki je bila prav za prav izhodilce najine razloke, pa sem vrnila sorodnici Evgeniji, da se ne zaneti pri meni še enkrat takšen prepir z ugodnimi posledicami.

"In kljub temu vas ta doživljaj ni izmordil, da se niste še enkrat omožili?" je vprašal nečak svojo teto.

"Dragi moj," je odvrnila teta Roza, "ko sem se drugič odpravljala v zakon, sem bila mnogo opreznjeja kakor prvič. Škustvo me je izmordilo. Zdaj si nide sem izbrala za ženina črnolasega visokega stasa, ampak majhnega blondinca Gontrana. To je bil tvoj stric Evzebij. Bil je precej zavajljive postave, imel je velik trebuh, tudi pleša se mu je že delala na glavi. Vse to pa je odtehtala ena stvar: bil je prav tako visok kakor jaz! In tako se je zgodilo, da je zavladala med nama tudi v zimskih mesecih, ko je zunaj hud mraz, najlepša toplota in sloga."

Evgenija nama je vnovič darovala ogrevačo, ki ni povzročila nikakih preprirov. Kajti tvoj stric Evzebij je bil natančno tako velik kakor jaz. Ogrevača je postala najin talisman. "Kako se počutiš v postelji, debelinko?" sem vprašala. On pa mi je odvrnil: "Siljajno, dušica, siljajno! Le pridi bliže se ti!" In čez čas: "Nu, kako se počutiš?" "Izborno! Zdi se mi, da sem v devetih nebesih!"

Od same ljubezni in toplote, ki naju je obhajala, sva si pihala pod nos in sdelo se nama je, da naju sami nebeški angeli pahljajo v lice ...

Teta Roza je ljubeče potegnila svojega nečaka za uhelj:

"Dragi moj, to, kar sem ti zdaj povedala, naj ti bo za vedno koristna nauka! Drži se vedno mojega navodila: Če hočeš živeti v srečnem zakonu, ti niso potrebni samo isti nazor, ista vzgoja, isti okus kakor ga ima tvoj zakonski drug! Treba je imeti tudi enako dolge noge, da ne nastane spor zaradi ogrevače ..."

Čudeži fotografije

Bodočnost fotografije

Zelo dobro se spomnim razgovora z nekim trgovcem za fotografske potrebščine. Bilo je že pred več leti; govorila sva o bodočnosti fotografije, o nevišnostih dela v temnici pri rdeči luči in o možnosti, da bi se to delo uredilo kako drugače.

"Pred kratkim je prišla k meni neka stranka, kupila si je aparat, pločce, kemikalije, rdečo in javo luč, papirje in sploh vse, kar je potrebno za fotografiranje. Lepo sem ji vse zaviil, stranka je plačala, vzela zavitek in hotela oditi. Prej sem jo še nalašč vprašal, ali naj ji pojasnim postopek; toda kupec mi je užaljeno rekel, da ni potrebno, češ da je prebral Davida (takrat najboljšo in najtehtnejšo knjigo o fotografiji) in ga zna tako rekoč na pamet.

"Nekaj dni nato se je isti kupec vrnil in je zahteval denar nazaj. Po njegovem so bile ploščice zanič, kemikalije takisto, sploh vse je bilo staro in pokvarjeno. "Stvar se mi je zdela čudna, še bolj sem pa ostrmel, ko sem videl ploščice: bile so popolnoma črne in neprozorne. Vprašal sem to in ono in na koncu sem dočkal, da je novopečeni fotomater svoje posnetke res razvijal pri rdeči luči, toda ne v temnici, temveč pri dnevi svetlobi.

"Ne, stvar se je potem kaj hitro pojasnila, pokazalo se je, da so bile ploščice vendarle v redu, le novi fotograf je moral Davidovo knjigo še enkrat prebrati."

To poučno zgodbo sem vam napisal zato, da boste vedeli, da se v fotografiji in razvijanju plošč in filmov ni toliko spremenilo, da bi recimo filme mogli razvijati pri dnevi svetlobi. Mogoče bomo to nekoč še doživeli, toda posebno verjetno se mi ne zdi.

Se vedno torej razvijamo filme v temnici, samo s to razliko, da se danes ne poslužujemo vedno samo rdeče luči, ampak uporabljamo včasih tudi zeleno. Filmi so se v svoji občutljivosti zelo izpopolnili. Postali so 3 do 4krat občutljivejši, kakor so bili pred 4 ali 5 leti; pa niso samo občutljivejši za svetlobo, temveč tudi za barve. Danes imamo fil-

me, ki so občutljivi skoraj za vse barve, tudi za rdečo (panhromatski); teh filmov zato ne moremo razvijati pri rdeči luči ampak pri zeleni.

Tudi temnica se je dokaj spremenila. Včasih je bil križ, kajti za temnico so služile kuhinje in sobe, danes je pa stvar veliko preprostejša. Kdor še danes sam razvija in sam vse doma dela—večina jih tako da razvijati in kopirati pri trgovcu za fotografske potrebščine—se poslužuje tako imenovanih doz za razvijanje. To so popolnoma zaprte posode, držče približno pol litra. Postopek je zelo enostaven. Film vložiš v to dozo v popolni temi, nato pa dozo popolnoma zapreš. Skozi odprtino v dozi naliješ razvijalec—imeti mora natančno 18 do 19 stopinj toplote—nato pa dozo tresiš. Ta postopek traja 10 do 12 minut. Kaj se dogaja v dozi, ne vidimo, vemo pa, da se film razvija. Po 12 minutah je torej postopek končan, to se pravi, film je razvit. Skozi drugo odprtino na dozi odlijemo razvijalec in nalijemo fiksažer v pustimo, da se v nadaljnjih 20 minutah film fiksira. Po preteku tega časa odlijemo fiksažer in odpremo dozo: film je razvit in fiksiran, ne da bi bili kaj videli o postopku. Zdaj ga še operemo in posušimo.

Fotografija je od Daguerra do danes neverjetno napredovala, toda strokovnjaki pravijo, da se jim odpira še velika bodočnost. Pravijo, da je današnja fotografija le polovičarska rešitev fotografskega problema.

Težko je danes odgovoriti na vprašanje, kako se bo fotografija razvila. Veliko je že stvari, ki so jih v tovarnah in tovarniških

laboratorijih preizkusili, pa niso prišle v promet. Vse smemo upati, da bomo doblili občutljivejše filme, občutljive za svetlobo in za razne odtenke barv. V bližnji prihodnosti ko pričakujemo še veliko stvari v fotografiranju v naravi. Ne samo, da bomo fotografirali v barvah, ampak bomo doživeli tisto, po čemer kletja bodo tudi na fotografiji imela črne lase, plavalaske, plave in pri starejših osebah mo tu pa tam prav tako kak naravi uzrli kakšen srebrnen men na senčeh. In če bo damo boste fotografirali, imela mo obleko z rožastimi vzorci, tudi slika pokazala vse barve vzorca.

Izumitelji delajo, javnost čaka in si želi kaj novega. Če ste torej danes ali jutri v šali tovarnarja fotografskih treščin ali fototrgovca, kaj prihodnje leto v fotografiji vega, se vam bo skrivnostno smehnil in vam bo rekel:

"Ljudje si žele takšen fotografski aparat, da bo neverno enostaven in majhen ko lica vžigalic. No, da, čisto gotovo bomo nekoč kaj takega dobili, aparat boste vložili film in ko ste hoteli koga fotografirati, ste pritisnili na gumb in na drugi strani aparata bo prišla tova slika."

Seveda tega ne mislijo res, toda tudi Jules Verne najbrž resno misli, da se bodo urečile prav vse njegove fantazije ne ideje o letalih in podmornicah.

—H. Kern

Agitirajte za Prosveto

NAROCITE SI DNEVNIK PROSVETA

Po sklepu 19. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta in prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vse članke, na član ali nečlana \$0.50 za eno leto naročnina. Ker pa člani še plačajo pri anketah \$1.20 za tednik, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni vroka, reči, da je list Prosveta za član S.N.P.J. List Prosveta je v vsaki družini lahek, gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan. Cena lista Prosveta je:

Za Zdrži, države in Kanado \$0.60	Za Cicezo in Chicago je \$0.75
1 tednik in..... 4.00	1 tednik in..... 6.10
2 tednika in..... 8.00	2 tednika in..... 12.10
3 tednika in..... 12.00	3 tednika in..... 18.10
4 tednika in..... 16.00	4 tednika in..... 24.10
5 tednikov in..... 20.00	5 tednikov in..... 30.10

Za Evropo je.....\$0.90

Ispolnite spodnji kupon, priložite potrebno vrsto denarja ali Money Order v planu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pejzajli:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član S.N.P.J., ali če se preseli proč od družine in bo zahvalil sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vrsto lista Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo snizati datum za to vrsto naročnika.

PROSVETA, S.N.P.J., 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Prilobite poljuben naročnino na list Prosveto vrsto \$.....

1) Ime.....Čl. družine \$.....

Naslov.....

Ustavite tednik in ga pripilite k moji naročnini od sledečih članov moje družine:

2).....Čl. družine \$.....

3).....Čl. družine \$.....

4).....Čl. družine \$.....

5).....Čl. družine \$.....

Mesto.....Država.....

Nov naročnik.....Star naročnik.....

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, častne knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovanskem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugo.

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. Cene umerne, ustrezno delo prve vrste.

Pišite po informacije na naslov:

S.N.P.J. PRINTERY

2657-59 SO. LAWNDALE AVENUE

Telefon Rockwell 4904

CHICAGO, ILL.

Zam. se dajo za letje tudi vse vrste posredni